

Nećemo dati da svima iz bivše SFRJ Srbija bude i policajac, i sudac i tužitelj

U interesu je europskog puta Srbije da Beograd što prije prihvati EU standarde u pravosudnoj suradnji

RAZGOVARAO
AUGUSTIN PALOKAJ

S Andrejem Plenkovićem, hrvatskim eu-rozastupnikom iz reda HDZ-a, potpredsjednikom Odbora za vanjske poslove EU i predsjednikom Izaslanstva u Odboru za parlamentarnu suradnju između EU i Ukrajine, razgovarali smo o stavu EU o problematičnom srpskom Zakonu o organizaciji i nadležnostima državnih organa u procesuiranju ratnih zločina na temelju kojeg je u Srbiji zatvoren hrvatski branitelj Veljko Marić te o situaciji u Ukrajini.

Pozitivan pomak

● **Gdje vidite razloge neuspjeha u pokušajima dobivanja potpore za amandman hrvatskih zastupnika u EPP-u na izvještaj Srbiji kojim bi se tražilo da izmjena zakona o nadležnosti za suđenja za ratne zločine bude uvjet za otvaranje poglavlja o pravosuđu?**

- Zadovoljan sam što je većina amandmana koje smo uložili kao zastupnici HDZ-a i HSS-a u dogovoru s izvjestiteljem McAllisterom uvrštena u Rezoluciju o Srbiji (zaštita manjina, pitanje nestalih, poštovanje bilateralnih sporazuma, slučaj Šešelji, poruka Srbiji kao predsjedavajućoj OEES-a u vezi s Ukrajinom itd.). Zbog naših amandmana i rasprave slučaj Veljka Marića i pitanje problematičnog srpskog Zakona o organizaciji i nadležnostima državnih organa u procesuiranju ratnih zločina, kojim je Srbija proširila jurisdikciju na druge države bivše SFRJ, snažno su emancipirani na europskoj političkoj razini. U tome vidim pozitivan pomak, jer to dosad nije bio slu-

Kako bi bilo da Sabor donese zakon kojim RH širi jurisdikciju, na primjer, na Srbiju i Kosovo

čaj. Unatoč trenutnom nerazumijevanju ove teme od pojedinih kolega zbog Komisijine krive interpretacije problema, i dalje ćemo kroz EPP i u dijalogu s drugim političkim skupinama tražiti da se od EK zatraži izrada detaljne analize usklađenosti pojedinih odredbi srpskog zakona s općeprihvaćenim načelima međunarodnog i kaznenog prava.

● **Odgovor EK bio je prilično oštar i izričit. Odgovarajući na vaše pitanje, predstavnik EK rekao je da se od Srbije ne može tražiti da izmijeni zakon kakav imaju**

mnoge države članice. Što ćete dalje poduzeti da biste i ostale uvjerali u svoje argumente?

- Nisam impresioniran početnim tumačenjem predstavnika EK koje pokazuje nedovoljnu upućenost u materiju. Naime, Komisija pogrešno mijša institut klasične univerzalne jurisdikcije, koji imaju mnoge europske države u svojim kaznenim zakonima, uključujući i Hrvatsku i Srbiju, s hibridnim srpskim zakonom bez presedana koji teritorijalno selektivnim širenjem jurisdikcije direktno cilja na druge države bivše SFRJ i njihove državljane, bez ikakvih ograničenja koja uobičajeno postoje kod prave univerzalne jurisdikcije.

Srbija ovim zakonom pretendira biti svojevrsni 'mali Haag nakon Haaga', te želi biti i policajac, i tužitelj, i sudac za sve države nastale nakon

raspada bivše SFRJ. Riječ je o nedopustivom potezu koji je protivan Povelji UN-a, načelima postupanja u dobroj vjeri, pravnoj sigurnosti i nemišljanju u unutarnje poslove drugih država. Njime jedna država kandidat iskazuje nepovjerenje u pravni sustav susjednih država, i to članica EU.

Politički signal

Srbija stvara nesigurnost za naše državljane, kao i prepreke u razvijanju dobrosusjedskih odnosa i pomirbe. Zakonom se krše temeljne europske vrijednosti vladavine prava i ljudskih prava sadržane u poglavljima 23 i 24 u okviru pregovora o pristupanju, te sam siguran da će Srbija morati izmijeniti taj zakon, a suradnja će se regulirati sklapanjem bilateralnog sporazuma.

● **Smatrate li da bi Hrvatska u Vijeću trebala Srbiji ovo pitanje postaviti kao**

Od Vlade i naše diplomacije očekujem da se u rješavanju ovog problema puno više angažiraju

uvjet ako bi to ugrozilo vjerodostojnost Hrvatske kao nove članice?

- Hrvatska je vjerodostojna. Pa kako bi to bilo da Hrvatski sabor donese zakon kojim bi Hrvatska proširila jurisdikciju npr. na Srbiju i Kosovo. Poruka koju smo htjeli poslati kroz Rezoluciju Europskog parlamenta bila bi opravdan i dobronamjeran politički signal prema Srbiji da izmijeni svoj zakon. Očekujem od Vlade i hrvatske diplomacije da puno angažiranije pristupi rješavanju ovog problema u konzultacijama s drugim čla-

nicama EU i podigne ovo pitanje na političkoj razini u Vijeću EU, a ne kao do sada samo na nižoj diplomatskoj razini bez odgovarajućeg odjeka. Ovo nije bilateralno pitanje, nego principijelno pitanje. Hrvatska ga ima puno pravo i dužnost postaviti, a uloga je EK da štiti interese europskih državljana i članica EU, a to znači potencijalno i državljanima članica EU koji su sudjelovali u Domovinskom ratu.

Zajednička akcija

● **Jeste li kontaktirali i s predstavnicima drugih država s prostora bivše Jugoslavije i koje je njihovo viđenje ovog zakona Srbije?**

- Niz zastupnika u EP-u iz raznih zemalja prepoznao je delikatnost problema koji je izazvala Srbija tim zakonom i dobili smo njihovu podršku. Smatram da bi se na razini vlada trebala poduzeti zajednička akcija Hrvatske, Slovenije, BiH, Crne Gore, Kosova i Makedonije, kojom bi se otvorio ozbiljan dijalog u cilju da Srbija izmijeni neprihvatljiv zakon. Apsurdno je da je Srbija u postupku pred Međunarodnim sudom u Haagu u povodu tužbe za genocid od strane Hrvatske zastupala tezu da nije odgovorna za događaje koji su se zbili prije 27. travnja 1992. A ovim zakonom - upravo suprotno toj tezi - širi svoju jurisdikciju za razdoblje nakon 1. siječnja 1991., te više od 20 godina nakon rata i agresije postupa i po optužnicama Vojnog tužiteljstva bivše JNA.

Takva situacija je neodrživa i nema šanse da ostane bez vrlo decidanog zahtjeva da se sporni zakon izmijeni. U interesu je europskog puta Srbije da Beograd što prije prihvati EU standarde u području pravosudne suradnje. ●

O KRIZI U UKRAJINI I MOGUĆNOSTI ŠIRENJA KRIZE NA DRUGE ZEMLJE:

UKRAJINA JE ŽRTVA I IMA PRAVO NA SAMOOBRANU

● **Šef ste izaslanstva EP-a za Ukrajinu. Dali ste podršku Ukrajini i izjavom nakon sastanka s ukrajinskim kolegama. Međutim, čini se da EU podrška ima malo utjecaja na razvoj događaja. Je li EU dovoljno napravila da pomogne Ukrajini i što može više od toga napraviti?**

- Imali smo odličan prvi sastanak Parlamentarnog odbora za pridruživanje s ukrajinskim kolegama na kojem smo dali punu po-

tporu provedbi dogovora iz Minska i paketa mjera koji bi trebao dovesti do trajnog primirja. Podržavamo početak procesa ustavnih reformi i decentralizacije koji bi doveo do mirne reintegracije trenutno okupiranih područja Donbasa. EP je donio odluku da podrži novu tranšu u iznosu od 1,8 mlrd. eura makrofinancijske pomoći kako bi se zadržala proračunska stabilnost Ukrajine. Unija je opredijeljena

za mir i europski put Ukrajine, a uvažava i činjenicu da Ukrajina kao žrtva agresije ima pravo na samoobranu.

● **Postoji li opasnost da se**

Brojne europske zemlje boje se ponavljanja scenarija viđenog u Ukrajini, Gruziji i Moldaviji

kriza iz Ukrajine prelije i na druge države gdje predsjednik Rusije Putin vidi ruske interese i kako Zapad to može spriječiti?

- Postoji zabrinutost brojnih europskih zemalja za svoju sigurnost i moguće ponavljanje scenarija viđenih u Ukrajini i ranije u Gruziji i Moldaviji. Stoga EU radi na reviziji politike Istočnog partnerstva jer je Rusija, umjesto da bude strateški partner EU, izabrala ulogu strateškog rivala. U slučaju daljnje eskalacije sukoba u Ukrajini i nepoštovanja dogovora iz Minska, EU je spremna nastaviti s politikom restriktivnih mjera. ●